

Використання міжпредметних зв'язків (англійська та українська мови) як засіб підвищення результату навчання учнів в умовах Нової української школи

Анна Дмитрівна Маліцька

вчителька англійської мови Одеського ліцею №78;

здобувачка третього науково-освітнього рівня філологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова, членкиня НСП України.

Актуальність дослідження

01 міжпредметні зв'язки як елемент концепції НУШ та як інструмент подолання освітніх втрат

02 зв'язки української та англійської мов у ракурсі ключових компетентностей НУШ

03 зростання попиту на спеціалістів, які рівноцінно володітимуть державною та іноземною мовами

Webinar Outline

Основні питання вебінару:

01

міжпредметні зв'язки як
інструмент долання
освітніх прогалин

02

міжпредметні зв'язки у
концепції НУШ

03

практичний блок:
приклади завдань

04

ВИСНОВКИ

05

Q&A session (сесія
"питання-відповідь")

Частина 1:

**Міжпредметні
зв'язки як
інструмент долаття
освітніх прогалів**

Освітні прогалини в Україні

- освітні втрати як соціальна та економічна проблема у Європі та в Україні;
- освітні втрати як втрата можливостей для всебічного розвитку учнів – інтелектуального, соціального, емоційного, психологічного тощо;
- міжпредметні зв'язки (МЗ) як один з інструментів вирішення проблеми

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

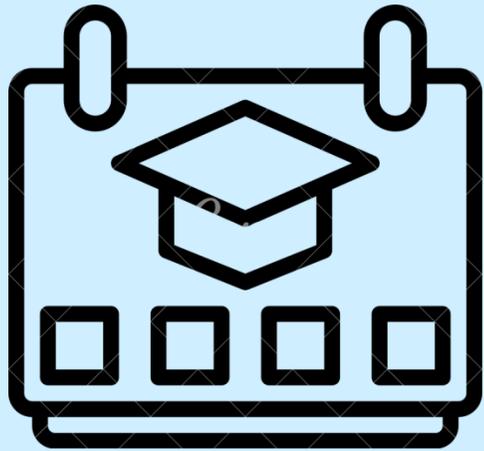
До протоколу № 122
від 07 червня 2023 року

**Про затвердження Рекомендацій слухань у Комітеті на тему:
«Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої
освіти: вимірювання та механізми подолання»**

Затверджено
Рішенням Комітету Верховної Ради
України з питань освіти, науки та
інновацій,
протокол № 122 від 07.06.2023 р.

РЕКОМЕНДАЦІЇ
слухань у Комітеті Верховної Ради України
з питань освіти, науки та інновацій на тему:
«Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної
середньої освіти: вимірювання та механізми подолання»

Актуальність проблеми: Учасники слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (11 травня 2023 року) відзначають актуальність питання освітніх втрат (learning losses) і освітніх розривів (learning gaps) на рівні загальної середньої освіти, які виникли та поглибились у зв'язку з порушенням освітнього процесу через пандемію COVID-19 і повномасштабним російським вторгненням в Україну.

Частина 2:

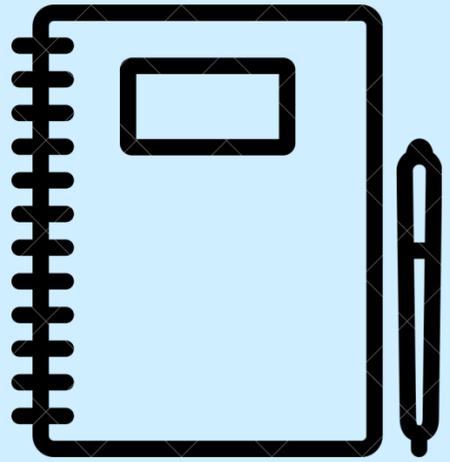
Міжпредметні зв'язки у концепції НУШ

Міжпредметні зв'язки передбачають, що один предмет основний, а відомості з іншого – допоміжні, а знання з інших галузей вкраплюються у загальну логіку уроку, основного предмета (А. Жукова), викладаються лише в допоміжній ролі з метою повторення, прискорення процесу навчання чи закріплення знань, умінь і навичок (Т. В. Располова)

За контактами з іншими предметами	За змістом	За метою використання	За часом та формами реалізації
генетичні (зіставні) функціональні	фактичні понятійні теоретичні	для доповнення і поглиблення знань про мову; для порівняння споріднених чи відмінних явищ; для розширення ерудиції, введення нового	на уроці (розповідь, бесіда, самостійні завдання, міжпредметні уроки) у домашній роботі (завдання міжпредметного характеру) у позакласній роботі (міжпредметні гуртки, факультативи, олімпіади, комплексні екскурсії)

Міжпредметні зв'язки української та англійської мов

- зв'язки мов як реалізація взаємодії ключових компетентностей НУШ (комунікативна, соціокультурна та громадянська компетентності);
- "зв'язок з рідною мовою стає своєрідним ланцюгом поєднання із лексичними і граматичними одиницями іноземної мови" (О. А. Баленко);
- українська мова як основа для вивчення англійської;
- сприяння оптимізації знань, отриманих під час уроку.

Частина 3:

**Практичний блок:
прикладі завдань**

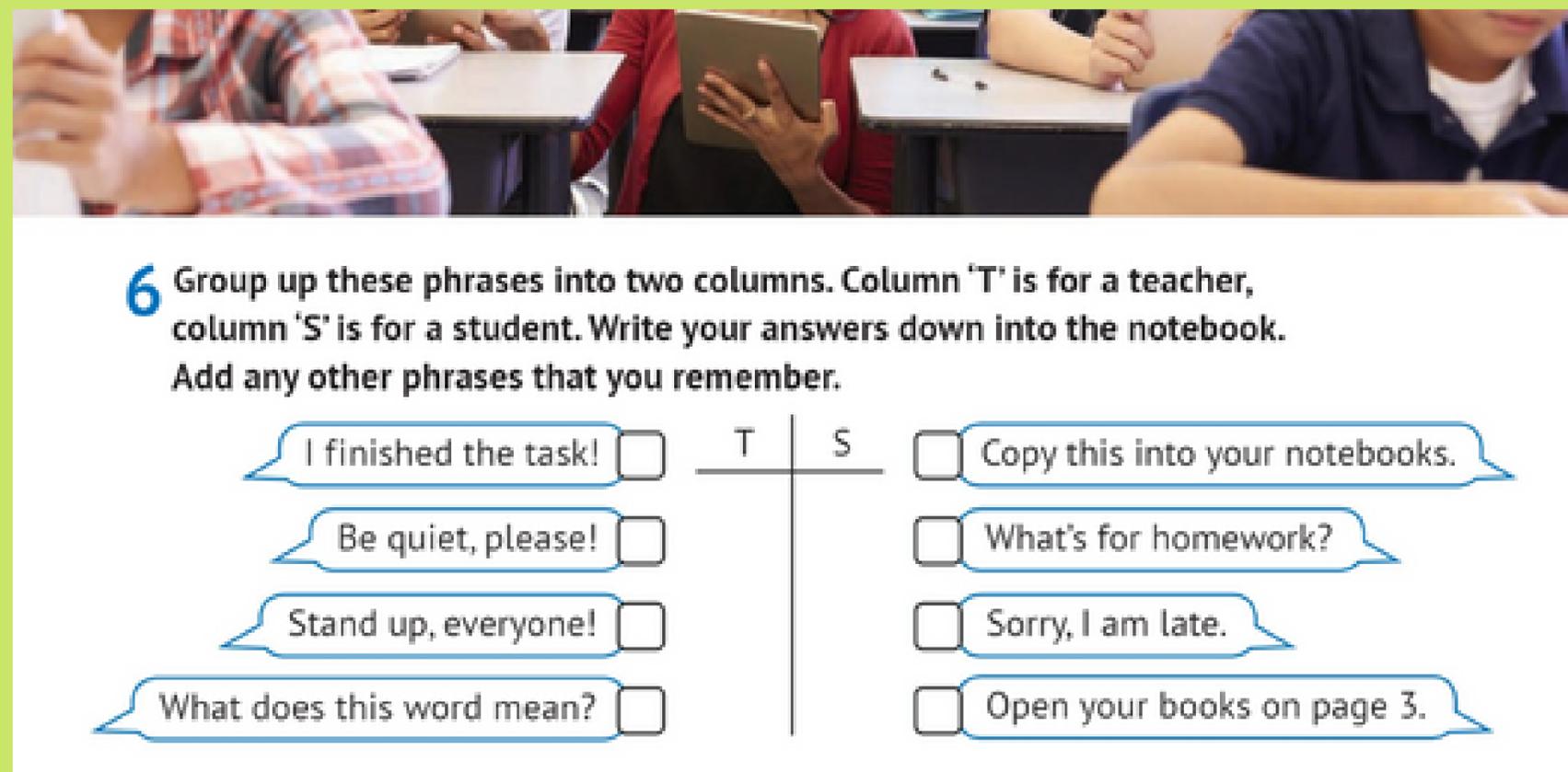
МОТИВАЦІЯ ДО НАВЧАННЯ

- заохочення учнів до навчання у школі та поза її межами;
- підкреслення особистих успіхів учня;
- повторення основних тем попереднього року в умовах змішаного навчання;
- раціональне розподілення навантаження учнів;
- слідкування за психологічним станом учнів

ВПЕВНЕНІСТЬ УЧНЯ НА УРОЦІ

- увага до вступних вправ, які показують структуру підручника;
- нагадування типових фраз, що можуть бути використані протягом уроку (із перекладом українською мовою)

3 підручника: Карпюк О., Карпюк К. Англійська мова (5-й рік навчання) Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). Тернопіль : Астон, 2022.

ФОНЕТИЧНИЙ РІВЕНЬ

Приклад: пояснення вживання артикля a/an та закінчення -es через правило про милозвучність

Відсутність важких для вимови сполучень звуків називається **милозвучністю**. Задля милозвучності мовлення вибираємо прийменник **в** або **у**, сполучник **і** або **й**.

Прийменник **у** та сполучник **і** вживаємо:

- на початку речення чи сполучення слів перед приголосним звуком: *У степу вітряно. І знову сонце.*
- між приголосними звуками: *заміс у руках; дуб і калина.*

Прийменник **в** та сполучник **й** вживаємо:

- на початку речення чи сполучення слів перед голосним звуком: *В Одесі тепло. Й осінь відступила.*
- після голосного перед приголосним звуком: *холодно в лісі, холодно й вогко.*

Незалежно від закінчення попереднього слова перед **в, ф, льв, зв, дв, св, тв, хв** уживається прийменник **у**.

АРТИКЛЬ

В англійській мові є два артиклі — неозначений (**a/an**) та означений (**the**). Артикль ніколи не вживається самостійно, він завжди стоїть перед іменником (**a / the boy**) або перед його означенням (**a / the little boy**).

Вимова артиклів:

Артикль	Під наголосом	Без наголосу і
a (перед приголосною)	[ɪ]	[ə]
an (перед голосним)	[æn]	[ən]
the	[ði:]	[ðə] (перед приголосною) [ði] (перед голосним)

to work → works to cook → cooks to show → shows to
sneeze → sneezes

До дієслів, що закінчуються на букви або буквосполучення -ss, -x, -z, -ch, -sh, додається закінчення -es. В англійській мові не існує дієслів, що закінчувались би на одну літеру -s. Також нечасто зустрічаються дієслова, що закінчуються на -th. Як і у випадку з іменниками, до таких дієслів додається тільки -s.

to kiss → kisses to
touch → touches to
mix → mixes

to fuzz → fuzzes to
rush → rushes to
crash → crashes

1. Українська мова : підруч. для 5 кл. з навч. молд. мов. закл. заг. серед. осв. (з аудіосупроводом) / С. Свінтковська, Н. Михайловська, М. Левинська, Т. Мельниченко. Львів : Світ, 2022. 224 с.
2. Карпюк О. Д. Англійська мова: Підручник для 7-го класу закладів загальної середньої освіти (7-й рік навчання). Тернопіль : Видавництво Астон, 2020. 224 с.
3. Гапонова Ю. Теоретичний матеріал для вивчення Present Simple. [URL](#).

ЛЕКСИЧНИЙ СКЛАД МОВ

Приклади:

- паралельне вивчення лексичних конструкцій (**take part - брати участь, as a - як (замість "у якості..." та ін.)**);
- порівняння мовного оформлення запозичених слів;
- есей чи дискусія з теми: **"Проблема засилля англіцизмів на уроках української мови"**;
- гра, проєктна робота з теми: **"Оманливі друзі перекладача"**;
- самостійна робота із сайтом **"Словотвір"**

Неологізми

Неологізми – це слова, які з'явилися нещодавно. Мовці усвідомлюють їхню новизну. **НАПРИКЛАД:** гуглити, смартгодинник, флешмоб, блокбастер, булінг, спойлер.

Неологізми виникають тому, що з'являються нові предмети й поняття. Із часом ці слова можуть перейти до активної лексики. **НАПРИКЛАД,** у певний історичний період неологізмами були слова трактор, холодильник, космонавт та ін.

селфі

самоЗНИМКА

1. Заболотний В. Українська мова. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2023. 345 с.

ЗАСВОЄННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Приклади:

- використання **україномовних довідників** з англомовними прикладами під час повторення/вивчення правил;
- **пошук схожих тем:** частини мови, прикметник як частина мови; особові займенники тощо;
- **пояснення докорінної відмінності мов** (фіксований порядок прикметників, порядок слів у питальному реченні тощо)

Діслово

Деякі діслова, які зазвичай не вживаються в теперішньому тривалому часі, можуть вживатися у ньому, якщо вони змінюють своє значення.

Порівняйте:

Теперішній неозначений час (Present Simple Tense)	Теперішній тривалий час (Present Continuous Tense)
<i>I think it's a reasonable plan.</i> (= я так вважаю)	<i>I'm thinking about your plan.</i> (= я роздумую)
<i>The butter tastes horrible.</i> (= масло погано смакує)	<i>She is tasting the salad.</i> (= вона куштує)
<i>I see that you are very busy.</i> (= я розумію)	<i>I'm seeing my dentist today.</i> (= я зустрічаюсь, відвідную)
<i>He comes from Germany.</i> (= він народився у Німеччині)	<i>He is coming from Germany.</i> (= він повертається з Німеччини)
<i>The rose smells nice.</i> (= у троянди приємний запах)	<i>She is smelling the meat.</i> (= вона нюхає)
<i>She looks nice.</i> (= вона виглядає)	<i>She's looking at the window.</i> (= вона дивиться)
<i>I love summer.</i> (= люблю взарані)	<i>I'm loving these summer holidays.</i> (= насолоджуюсь зараз)
<i>The baby weighs 8 kilos.</i> (= має вагу)	<i>The salesman is weighing potatoes.</i> (= зважує)
<i>Liz is very kind.</i> (= взарані)	<i>Liz is being very kind these days.</i> (= вона поводить себе (незвичайна поведінка))

Порівняйте:

He has got a car. (has got = own; машина належить йому)

He is having a bath now. (is having = is taking; він приймає ванну; have не має значення «належить»)

РІВЕНЬ ТЕКСТУ

Приклади:

- пошук фраз у контексті;
- читання тексту українською мовою за допомогою техніки scanning та узагальнення його змісту англійською мовою (+ зворотний варіант)

Vocabulary and Grammar Tasks

Ex. 2. Find in the text the English equivalents for:

основні чагарники, кольору (рід), мис, гирло річки, ураган, омар (великий рак), чайна, пляж(на), морський приплив і відплив, легка робальська плоскодонка (човен), мати приклад, повінь, підрид, дошка, кінь (у шлюпці)

1.Л. Давиденко. English Reader. Книжка для читання англійською мовою. 10 клас. Long After Summer. Тернопіль: Підручники і посібники, 2018. 144 с.

Приклади:

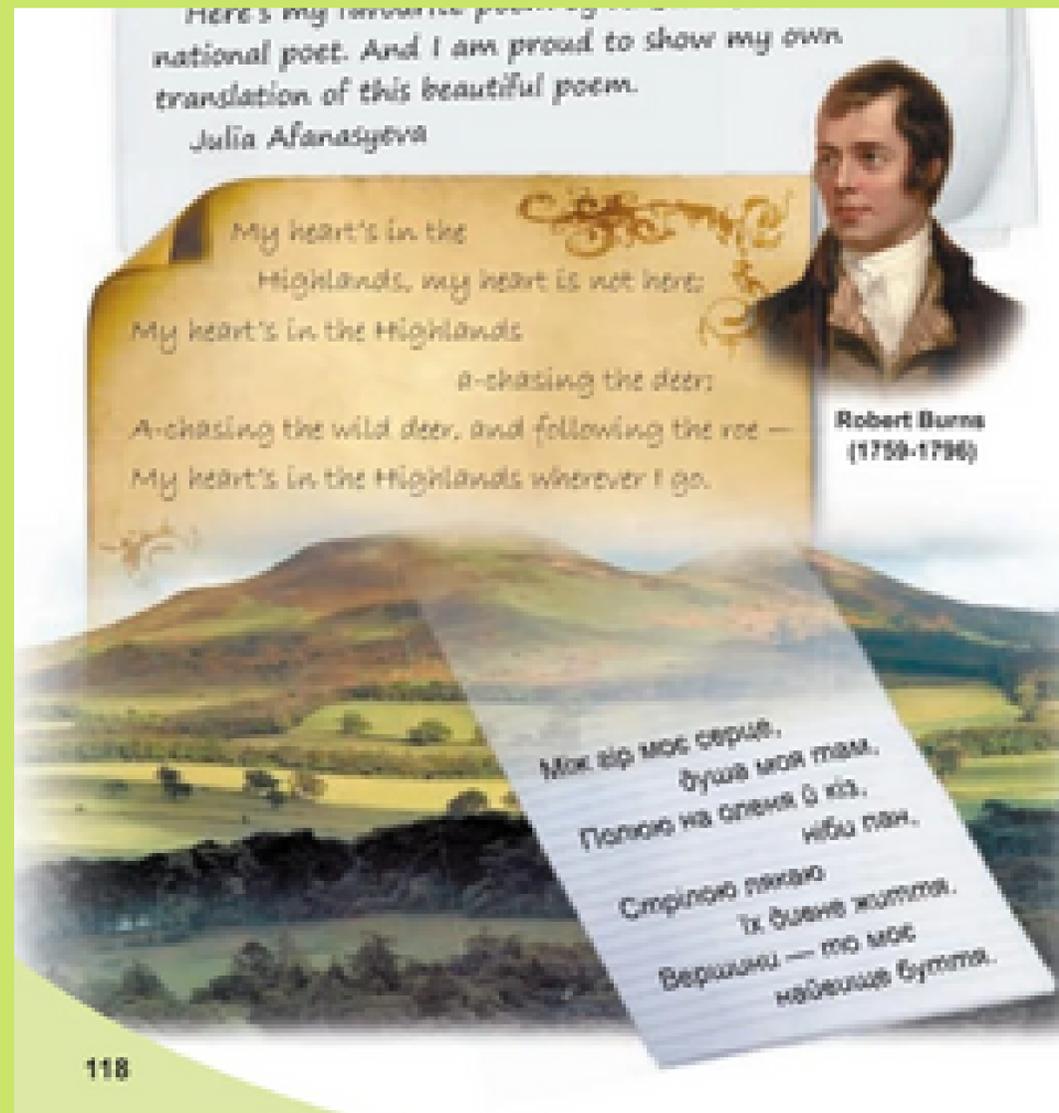
- порівняння текстів віршів

Here's my favourite poem by a national poet. And I am proud to show my own translation of this beautiful poem.
Julia Afanasyeva

My heart's in the Highlands, my heart is not here;
My heart's in the Highlands a-chasing the deer;
A-chasing the wild deer, and following the roe —
My heart's in the Highlands wherever I go.

Robert Burns
(1759-1796)

Моя вір моє серце,
буває моя там,
Полою на оленя й кіз,
ніби лан,
Сторілою локвою
Іх бувають життям,
Вершини — то моє
найближче буття.

РІВЕНЬ ТЕКСТУ

Reading Lab: Jigsaw Reading

5 Work in groups. Read Taras Shevchenko's poems in English and do the tasks. Can you recite these poems in Ukrainian?

Group A:

Kobzar
Translated by John Weir (1961)

The mighty Dnieper roars and bellows,
The wind in anger howls and raves,
Down to the ground it bends the willows
And mountain-high lifts up the waves.

The pale-faced moon picked out this moment
To peek out from behind a cloud,
Like a canoe upon the ocean
It first tips up and then dips down,
The cocks have not proclaimed the morning,
There's not a sound as yet of man,
The owls in glades call out their warnings,
And ash-trees creak and creak again.

1838

Questions:

1. What do you think made the poet write this poem?
2. How does Taras Shevchenko describe the Dniipro River?
3. What is the weather like in the poem?
4. What helps you see the picture of the Ukrainian nature?
5. What feelings does the poem awaken in readers?
6. Why do you think the poet wanted to describe this particular state of the Dniipro River?

1. Карпюк О. Д. Англійська мова (8-й рік навчання). English (Year 8) : підручник для 8-го класу закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., перероблене. Тернопіль : Астон, 2021. 272 с.
2. Несвіт А. Англійська мова (8-й рік навчання). English (Year 8) : підручник для 8-го класу. Київ: Генеза, 2021. 256 с.

ВПЕВНЕНЕ СПІЛКУВАННЯ

Приклади:

- пригадування подібних ситуативних завдань, виконаних протягом уроків з української мови;
- зіставлення частотних фраз (*In my opinion; first of all; in conclusion, what I want to say is...: my favourite*);
- Робота у парах /командах **"Перекладач"** : (один з учнів виступає у ролі перекладача українською/англійською для іншого у ситуації, обраній вчителем)

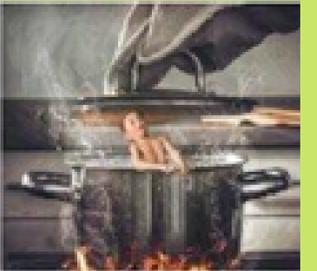

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

4. In hot water (у гарячій воді) – мати неприємності, бути в біді

Розлити на себе гарячий чай неприємно, правда? А уявіть, що хтось навмисно виливає на вас цілий чайник окропу! Колись давно в Англії так проганяли з порогу небажаних гостей.

5. Fish out of water (дослівно риба поза водою) – некомфортно, «не у своїй тарілці».

Порівняння досить очевидне – риби погано почувуються і не можуть довго жити без води. Вислів був уперше використаний ще XVII столітті, де стосувався арабів, котрим некомфортно бути не в пустелі.

1. Лагода В. П. Зіставлення мов як спосіб їх вивчення. Бінарний урок з української та англійської мови. [URL](#).

2. Multi-cultural party, Visegrad Summer School, Krakow, Poland, 2022 (Фото з особистого архіву)

УВАГА ДО ТРИГЕРНИХ* ТЕМ

- звертання уваги на психологічний стан учнів та їхню готовність до сприйняття тригерних наразі тем, якими можуть стати "Family" ("Родина"), "My city" ("Мое місто"), "Pets" ("Домашні улюбленці")

**Тригер (від англ. trigger) — подія, що викликає у людини, хворої на ПТСР, раптове повторне переживання психологічної травми, сама по собі не є страшною або травматичною.*

Частина 4:

ВИСНОВКИ

ВИСНОВКИ

- важливість міжпредметних зв'язків у концепції НУШ під час формування всебічно розвиненої особистості;
- МЗ як засіб забезпечення системності отримання знань, глибшого погляду на поняття й теми, що вивчаються, заохочення учнів до навчання;
- реалізація МЗ української та англійської мови на всіх мовних рівнях та протягом усього періоду навчання;
- українська мова як база для вивчення іноземних мов;
- обопільність зв'язків на лексичному й текстовому рівнях, у комунікації, а також під час здійснення учнями культурологічних досліджень

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Баленко О. А. Реалізація міжпредметних зв'язків на уроках англійської мови: реферат. URL: <https://naurok.com.ua/referat-na-temu-realizaciya-mizhpredmetnih-zv-yazkiv-na-urokah-angl-movi-277982.html>
- 2.Гайдаєнко І. В. Міжпредметні зв'язки на уроках української мови. URL
- 3.Жукова А. Міжпредметні зв'язки – ключовий чинник осучаснення педагогічних технологій профільного навчання.
Дидактика: теорія і практика : зб. наук. праць. Київ : Фенікс, 2019. С. 70-75.
- 4.Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- 5.Лагода В. П. Зіставлення мов як спосіб їх вивчення. Бінарний урок з української та англійської мови. URL: <https://vseosvita.ua/library/zistavlenna-mov-ak-sposib-ih-vivcenna-binarnij-urok-z-ukrainskoi-ta-anglijskoi-movi-418378.html>
- 6.“Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання” / засідання Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, 07 червня 2023. URL: <https://kno.rada.gov.ua/uploads/documents/38605.pdf>
- 7.Располова Т. В. Інтегроване навчання та міжпредметні зв'язки у початковій школі. URL: <https://vseosvita.ua/library/statta-integrovane-navcanna-ta-mizhpredmetni-zvazki-u-pocatkovij-skoli-127595.html>
- 8.Скорнякова М. Є. Інтеграційні можливості предмету «Іноземні мови» (з досвіду роботи вчителів іноземних мов). URL: <https://www.gymnasiya2.org.ua/doc/D3.pdf>

Частина 5:

Q&A session

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Thank you